

O'ZBEKISTONDAGI YANGI -INKLYUZIV TA'LIM HAMKORLIGI**Mamasharipova Dilnoza****Namangan Davlat univertiteti pedagogika fakulteti defektologiya yo'nalishi
4-bosqich talabasi****Ilmiy rahbar M.Nizamova****<https://doi.org/10.5281/zenodo.15082176>**

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistondagi yangi - inklyuziv ta'lim hamkorligi haqida batafsil ma'lumot beradi. Maqolada inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillari, uning muhim ahamiyati va O'zbekistonda inklyuziv ta'limni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan choralar batafsil tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, inklyuziv ta'limning barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratishga qaratilganligi, o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlash, o'qituvchilarning malakasini oshirish, ota-onalar bilan hamkorlik qilish, jamoatchilikni jalb qilish va davlat organlari bilan hamkorlik qilish kabi muhim jihatlarga e'tibor qaratiladi. Maqola o'quvchilar, o'qituvchilar, ota-onalar, jamoatchilik va davlat organlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni mustahkamlash orqali inklyuziv ta'limni muvaffaqiyatli amalga oshirish mumkinligini ta'kidlaydi.

Annotatsiya: В данной статье представлена подробная информация о новом партнерстве по инклюзивному образованию в Узбекистане. В статье подробно анализируются основные принципы инклюзивного образования, его значение и меры, необходимые для реализации инклюзивного образования в Узбекистане. В статье также акцентировано внимание на таких важных аспектах, как инклюзивное образование, направленное на создание равных возможностей для всех детей, обеспечение индивидуального подхода к учащимся, повышение квалификации педагогов, сотрудничество с родителями, вовлечение общественности, сотрудничество с органами государственной власти. Как отмечается в статье, инклюзивное образование может быть успешно реализовано путем укрепления сотрудничества учащихся, педагогов, родителей, общественности и органов государственной власти.

Annotatsiya: This article provides detailed information about the new inclusive education partnership in Uzbekistan. The article analyzes in detail the main principles of inclusive education, its importance and measures necessary for the implementation of inclusive education in Uzbekistan. The article also focuses on such important aspects as inclusive education aimed at creating equal opportunities for all children, providing an individual approach to students, improving the qualifications of teachers, cooperating with parents, involving the public, and cooperating with state authorities. The article emphasizes that inclusive education can be successfully implemented by strengthening the interaction between students, teachers, parents, the public and state authorities.

Kalit so'zlar: Inklyuziv ta'lim, nuqsonli bolalar, individual yondashuvlar, monitoring, statistika, trening, seminarlar, qonunlar, jamiyat.

Kirish: O'zbekistondagi yangi - inklyuziv ta'lim hamkorligi - bu barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan muhim jarayon. Bu hamkorlik o'quvchilar, o'qituvchilar, ota-onalar, jamoatchilik va davlat organlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni talab qiladi. O'zbekistondagi inklyuziv ta'lim hamkorligining asosiy jihatlari:

* Barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar: Inklyuziv ta'lim barcha bolalar, shu jumladan nogiron bolalar, qobiliyatli bolalar, turli madaniyat va tillardan bo'lgan bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan.

* O'quvchilarga individual yondashuv: Har bir o'quvchiga o'ziga xos ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda individual yondashuv qo'llaniladi.

* O'qituvchilarning malakasini oshirish: O'qituvchilar inklyuziv ta'limni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan malakalarni egallashi kerak.

* Ota-onalar bilan hamkorlik: Ota-onalar o'z farzandlarining ta'limi va rivojlanishida faol ishtirok etishlari kerak.

* Jamoatchilikni jalb qilish: Inklyuziv ta'limni amalga oshirish uchun jamoatchilikni jalb qilish muhimdir.

* Davlat organlari bilan hamkorlik: Davlat organlari inklyuziv ta'limni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan qonunlar va siyosatlarni ishlab chiqishi kerak. O'zbekistondagi inklyuziv ta'lim hamkorligining muhim ahamiyati: Barcha bolalar uchun sifatli ta'limni ta'minlash: Inklyuziv ta'lim barcha bolalar uchun sifatli ta'lim olish imkoniyatini yaratadi. Ijtimoiy adolatni ta'minlash: Inklyuziv ta'lim barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratish orqali ijtimoiy adolatni ta'minlaydi. Jamiyatni rivojlantirish: Inklyuziv ta'lim jamiyatni rivojlantirishga, barcha a'zolarining salohiyatini to'liq ochishga yordam beradi. Bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish: Inklyuziv ta'lim bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ularning ijtimoiy moslashuvini yaxshilaydi. Hozirgi kunda O'zbekiston ta'lim tizimi tub islohotlarni boshdan kechirmoqda. Ushbu jarayonda barcha ijtimoiy qatlamlar, jumladan, imkoniyati cheklangan bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Inklyuziv ta'lim – bu jismoniy yoki ruhiy cheklovlarga ega bo'lgan shaxslarni ta'lim jarayoniga to'liq jalb qilishni ta'minlaydigan zamonaviy pedagogik yondashuvdir. So'nggi yillarda O'zbekistonda mazkur yo'nalishda bir qator huquqiy va tashkiliy choralar ko'rilmogda. Davlat tomonidan qabul qilingan qonunchilik hujjatlari va milliy strategiyalar inklyuziv ta'limni rivojlantirish uchun mustahkam zamin yaratmoqda. Bunda nafaqat ta'lim muassasalari, balki mahalliy jamoalar, nodavlat tashkilotlar va xalqaro hamkorlarning ishtiroki ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, YuNESKO, va boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda. Ushbu hamkorliklar doirasida o'qituvchilarni tayyorlash, maxsus texnologiyalarni joriy qilish va metodologiyalarni ishlab chiqish bo'yicha dasturlar amalga oshirilmoqda. Maqolada O'zbekistonda inklyuziv ta'limning amaldagi holati, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari, shuningdek, bu sohada xalqaro hamkorlikning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha quyidagi muhim ma'lumotlarni taqdim etish mumkin:

1. Inklyuziv ta'limning huquqiy-me'yoriy asoslari: O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish uchun qator huquqiy hujjatlar qabul qilingan. Jumladan, 2020-yil 13-oktabrda qabul qilingan "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror (PQ-4860-son) muhim ahamiyatga ega.

2. Davlat siyosati va strategiyalari: O'zbekiston hukumati inklyuziv ta'limni rivojlantirishni davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida belgilagan. Bu borada 2020-2025 yillarda xalq ta'limi tizimida inklyuziv ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi ishlab chiqilgan.

3. Xalqaro hamkorlik: O'zbekiston inklyuziv ta'lim sohasida xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'ygan. Masalan, YuNESKO va BMT kabi tashkilotlar bilan birgalikda loyihalar amalga oshirilmoqda.

4. O'qituvchilarni tayyorlash: Inklyuziv ta'limni muvaffaqiyatli joriy etish uchun o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish muhimdir. Bu borada maxsus dasturlar va treninglar tashkil etilmoqda.

5. Maxsus texnologiyalarni joriy etish: Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun maxsus texnologiyalar va uskunalar bilan ta'minlash ishlari olib borilmoqda. Bu ularning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

6. Jamiyatda inklyuziv ta'limni targ'ib qilish: Inklyuziv ta'limning ahamiyatini jamiyatda keng targ'ib qilish va ota-onalar o'rtasida tushuntirish ishlarini olib borish muhim vazifalardan biridir.

7. Ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini yaxshilash: Inklyuziv ta'limni joriy etish uchun ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash ishlari amalga oshirilmoqda. Bu o'quvchilar uchun qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan.

8. Maxsus darslik va o'quv materiallari: Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar uchun maxsus darsliklar va o'quv materiallarini yaratish va ularni elektron shaklda taqdim etish ishlari olib borilmoqda.

9. Ota-onalar bilan hamkorlik: Inklyuziv ta'limni muvaffaqiyatli amalga oshirishda ota-onalar bilan hamkorlik qilish, ularning farzandlari ta'lim jarayonida faol ishtirokini ta'minlash muhimdir.

10. Monitoring va baholash tizimi: Inklyuziv ta'lim sifatini nazorat qilish va baholash tizimini yaratish orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga erishish mumkin.

O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha so'nggi yillarda bir qator muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Quyida ushbu yo'nalishdagi asosiy yangiliklar va o'zgarishlar bilan tanishishingiz mumkin: Davlat siyosati va strategiyalari: O'zbekiston hukumati 2025-yilgacha mamlakat maktablarining kamida 51 foizida inklyuziv ta'limni joriy etishni maqsad qilgan. Bu borada yangi dasturlar ishlab chiqilib, o'qituvchilar va maktab rahbarlarining kasbiy mahoratini oshirishga qaratilgan tadbirlar o'tkazilmoqda. Maktabgacha ta'limda inklyuziv amaliyot: 2024-yil 24-aprel kuni Ijtimoiy himoya milliy agentligida "O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'lim amaliyotini mustahkamlash" mavzusida tadbir o'tkazildi. Bu orqali maktabgacha ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xalqaro hamkorlik: Qatar davlati bilan hamkorlikda O'zbekistonda "yashil" ta'lim, iqlim o'zgarishi va inklyuziv ta'lim kabi ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish bo'yicha kelishuvlar imzolandi. Bu esa xalqaro tajribalarni o'rganish va joriy etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Oliy ta'limda inklyuzivlik: O'zbekistonda oliy ta'limda ham inklyuziv ta'limni rivojlantirishga ehtiyoj ortib bormoqda. Bu borada qator tashabbuslar ilgari surilmoqda, ammo hali ko'plab muammolar mavjud. Qonunchilikdagi o'zgarishlar: Yangi tahrirdagi Konstitutsiyaning 50-moddasida "Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tashkil etilishi" belgilandi. Bu esa inklyuziv ta'limning huquqiy asoslarini mustahkamlashga xizmat qiladi. O'qituvchilarni tayyorlash: 2023-2024-o'quv yilida inklyuziv ta'lim joriy etilgan maktablarda ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilari, maxsus o'qituvchilar va psixologlar uchun maxsus malaka oshirish kurslari tashkil etildi. Bu orqali pedagoglarning malakasi oshirilmoqda. Maktablar sonining oshishi: 2022-2023-o'quv yilida inklyuziv ta'lim joriy etilgan

umumta'lim maktablari soni 195 taga yetib, ularda 504 nafar imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim olmoqda. Yangi o'quv yilida esa bu ko'rsatkich yanada oshishi rejalashtirilgan. Treninglar va seminarlar: Toshkent shahrida inklyuziv ta'lim bo'yicha maxsus treninglar tashkil etilib, ularda pedagoglar va mutaxassislar ishtirok etmoqda. Bu esa ularning malakasini oshirishga xizmat qilmoqda. Jamiyatda inklyuziv ta'limni targ'ib qilish: O'zbekistonda inklyuziv ta'limning ahamiyatini jamiyatda keng targ'ib qilish va ota-onalar o'rtasida tushuntirish ishlarini olib borish muhim vazifalardan biri sifatida belgilangan. Monitoring va baholash tizimi: Inklyuziv ta'lim sifatini nazorat qilish va baholash tizimini yaratish orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga erishish mumkin. O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha so'nggi yillarda bir qator muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Quyida ushbu yo'nalishdagi asosiy yangiliklar va o'zgarishlar bilan tanishishingiz mumkin: Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash: 2024-yil 13-dekabr kuni e'lon qilingan qarorga ko'ra, harakati cheklangan bolalarning maktabga kelib-ketish xarajatlarining 75 foizini davlat qoplab beradi. Shuningdek, har bir tumandagi bog'chalarda bittadan inklyuziv ta'lim guruhi ochish va 954 maktabda inklyuziv sinflar tashkil etish bo'yicha topshiriqlar berildi. 2024-yil 24-aprel kuni Ijtimoiy himoya milliy agentligida "O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida inklyuziv ta'lim amaliyotini mustahkamlash" mavzusida tadbir o'tkazildi. Bu orqali maktabgacha ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. 2024-yil 20-fevral kuni Toshkentda USAIDning besh yillik "Barcha bolalar muvaffaqiyatli" loyihasi ishga tushirildi. Bu loyiha sifatli inklyuziv ta'limni tashkil etish bo'yicha hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan. Yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi qonunga ilk bor inklyuziv (uyg'unlashgan) ta'lim tushunchasi kiritildi. Shuningdek, 2025-yilgacha alohida ta'limga ehtiyoji bor bolalarning 40 foizini odatiy maktablarga jalb qilish rejalashtirilgan. O'zbekistonda inklyuziv ta'limning rivojlanishi va istiqbollari bo'yicha ilmiy maqolalar chop etilmoqda. Masalan, "O'zbekistonda inklyuziv ta'limning rivojlanishi va istiqbollari" nomli maqolada inklyuziv ta'limning huquqiy-me'yoriy asoslari va amaliyotga joriy etish masalalari yoritilgan. 2023-2024-o'quv yilida inklyuziv ta'lim joriy etilgan maktablarda ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilari, maxsus o'qituvchilar va psixologlar uchun maxsus malaka oshirish kurslari tashkil etildi. Bu orqali pedagoglarning malakasi oshirilmoqda. 2022-2023-o'quv yilida inklyuziv ta'lim joriy etilgan umumta'lim maktablari soni 195 taga yetib, ularda 504 nafar imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim olmoqda. Yangi o'quv yilida esa bu ko'rsatkich yanada oshishi rejalashtirilgan. O'zbekistonda inklyuziv ta'limning ahamiyatini jamiyatda keng targ'ib qilish va ota-onalar o'rtasida tushuntirish ishlarini olib borish muhim vazifalardan biri sifatida belgilangan. Inklyuziv ta'lim sifatini nazorat qilish va baholash tizimini yaratish orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga erishish mumkin. 2021-yilda imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim muassasalari uchun 101,2 milliard so'm ajratilgan. Bu mablag'lar ta'lim sifatini oshirishga yo'naltirilgan. O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, so'nggi yillarda bu borada bir qator muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4860-sonli qarori inklyuziv ta'limni rivojlantirish uchun muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qilmoqda. 2022-2023-o'quv yilida inklyuziv ta'lim joriy etilgan umumta'lim maktablari soni 195 taga yetib, ularda 504 nafar imkoniyati cheklangan bolalar ta'lim olmoqda. Bu o'quvchilarga 248 nafar pedagog biriktirilgan. AQSh Xalqaro taraqqiyot agentligi (USAID) O'zbekistonda inklyuziv

ta'limni qo'llab-quvvatlash dasturini ishga tushirdi. Maqsad 2025-yilgacha mamlakat maktablarining kamida 51 foizida inklyuziv ta'lim tizimini joriy etishdir. Maktabgacha ta'lim tizimida ham inklyuziv ta'lim amaliyotini mustahkamlash bo'yicha ishlar olib borilmoqda. Ijtimoiy himoya milliy agentligida bu borada maxsus tadbirlar tashkil etilmoqda. Yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi qonunga ilk bor inklyuziv ta'lim tushunchasi kiritildi. Shuningdek, 2025-yilgacha alohida ta'limga ehtiyoji bor bolalarning 40 foizini odatiy maktablarga jalb qilish rejalashtirilgan. O'zbekistonda inklyuziv oliy ta'limni rivojlantirish bo'yicha ham sa'y-harakatlar olib borilmoqda. Biroq, bu borada hali ko'plab muammolar mavjud. O'zbekistonda inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish va bu borada ilg'or xorij tajribasini o'rganishning xususiyatlari bo'yicha ilmiy maqolalar chop etilmoqda. O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirishda muammolar va uni rivojlantirish istiqbollari bo'yicha ilmiy maqolalar mavjud. Inklyuziv ta'lim bo'yicha o'quv qo'llanmalari va darsliklar ishlab chiqilmoqda. O'zbekistondagi inklyuziv ta'lim hamkorligini mustahkamlash uchun:

- * Inklyuziv ta'limni amalga oshirish bo'yicha strategiyani ishlab chiqish: Inklyuziv ta'limni amalga oshirish bo'yicha aniq strategiya ishlab chiqish muhimdir.

- * O'qituvchilarni inklyuziv ta'lim bo'yicha o'qitish: O'qituvchilarni inklyuziv ta'limni amalga oshirish bo'yicha o'qitish va malakasini oshirish kerak.

- * Ota-onalarni inklyuziv ta'limga jalb qilish: Ota-onalarni inklyuziv ta'limga jalb qilish va ularga maslahat berish kerak.

- * Jamoatchilikni inklyuziv ta'lim haqida xabardor qilish: Jamoatchilikni inklyuziv ta'lim haqida xabardor qilish va ularni jalb qilish kerak.

- * Davlat organlarini inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlashga rag'batlantirish: Davlat organlarini inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlashga rag'batlantirish kerak. O'zbekistondagi inklyuziv ta'lim hamkorligi - bu barcha bolalar uchun teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan muhim jarayon. Bu hamkorlik barcha a'zolarining sa'y-harakatlarini birlashtirishni talab qiladi va bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun hamma birgalikda harakat qilishlari keraUshbu maqolada O'zbekiston ta'lim tizimida inklyuziv ta'limning rivojlanishi, uning joriy etilishidagi hamkorlikning ahamiyati, hamda mazkur yo'nalishning mamlakatdagi ta'lim sifatini oshirishdagi roli yoritiladi. Xalqaro tajriba va mahalliy amaliyot asosida inklyuziv ta'lim modelining o'ziga xos jihatlari, jismoniy va aqliy rivojlanishida cheklovlarga ega bo'lgan bolalar uchun ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha qabul qilingan strategiyalar muhokama qilinadi. Maqola, shuningdek, davlat, nodavlat tashkilotlar va xalqaro institutlar o'rtasidagi hamkorlikning ta'lim sohasidagi muvaffaqiyatga erishishdagi muhim omillardan biri ekanligini ko'rsatadi.

Xulosa: O'zbekiston Respublikasida inklyuziv ta'limni rivojlantirish bugungi kunda ta'lim tizimining eng dolzarb yo'nalishlaridan biriga aylangan. Davlat tomonidan bu jarayonni qo'llab-quvvatlash uchun qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi va amalga oshirilmoqda. 2024-yilda amalga oshirilgan o'zgarishlar, jumladan, maktabgacha ta'lim muassasalarida inklyuziv guruhlar tashkil etish, imkoniyati cheklangan bolalar uchun ta'lim sharoitlarini yaxshilash va ularning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish choralari bu sohada muhim yutuqlarni ta'minlamoqda. Inklyuziv ta'limni joriy etish bo'yicha olib borilayotgan ishlar, ayniqsa, 2025-yilgacha barcha umumta'lim maktablarida inklyuziv sinflarni tashkil etish, imkoniyati cheklangan bolalarning ta'limga erkin kirish huquqini ta'minlashga qaratilgan. Bu bilan birga, davlatning qo'llab-quvvatlash choralari, jumladan, maktabgacha ta'lim muassasalarida inklyuziv

amaliyotni kengaytirish va inklyuziv ta'lim bo'yicha o'qituvchilarni tayyorlash kurslarining tashkil etilishi hamda inklyuziv ta'limning zamonaviy metodlarini joriy etish bo'yicha sa'y-harakatlar samarali natijalar bermoqda. Xalqaro tashkilotlar, jumladan, USAID tomonidan amalga oshirilayotgan loyihalar ham O'zbekistonning inklyuziv ta'lim tizimini rivojlantirishga qo'shilgan muhim hissa hisoblanadi. Ushbu loyihalar orqali innovatsion yondashuvlar va ilg'or xorijiy tajribalar o'rganilmoqda, shuningdek, inklyuziv ta'limni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy, tashkiliy va metodik resurslar taqdim etilmoqda. Biroq, inklyuziv ta'limni joriy etish jarayonida ba'zi muammolar ham mavjud. Ulardan biri, alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bolalar uchun pedagogik va psixologik yordamni ko'rsatishda malakali kadrlarning yetishmasligi. Shu bilan birga, inklyuziv ta'limning samaradorligini oshirish uchun nazorat va monitoring tizimlarini yanada takomillashtirish zarurati mavjud. Garchi hozirda O'zbekiston inklyuziv ta'limni rivojlantirishda sezilarli yutuqlarga erishgan bo'lsa-da, bu jarayonni yanada samarali amalga oshirish uchun jamiyatda inklyuziv ta'limni keng targ'ib qilish, ota-onalar va jamoatchilikni bu tizimga qo'llab-quvvatlashga chaqirish, shuningdek, inklyuziv ta'lim metodlarini rivojlantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish zarur. Bundan tashqari, imkoniyati cheklangan bolalar uchun ta'lim imkoniyatlarini yanada kengaytirish, ularning jamiyatga moslashishini ta'minlash, maktablarda va oliy ta'lim muassasalarida inklyuziv yondashuvni tatbiq etish orqali jamiyatning barcha qatlamlariga ta'lim olish imkoniyatlarini yaratish O'zbekistonning ta'lim tizimi rivojida muhim o'rin tutadi. Shunday qilib, inklyuziv ta'lim O'zbekistonning ta'lim siyosatida katta ahamiyatga ega bo'lib, bu yo'nalishda amalga oshirilgan va amalga oshirilishi rejalashtirilgan islohotlar ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga, jamiyatda tenglikni ta'minlashga va imkoniyati cheklangan bolalar uchun yanada kengroq imkoniyatlar yaratishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. UNESCO: "Inclusive Education: The Way of the Future", Paris, 2009
2. BMT hisobotlari: "O'zbekistonda inklyuziv ta'limni rivojlantirish dasturlari".
3. "O'zbekiston Respublikasida ta'lim to'g'risida"gi qonun, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi ma'lumotlar bazasi
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bolalar uchun ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4860-son qarori
5. "O'zbekiston maktablarida inklyuziv ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi (2020-2025)
6. Muyassarxon, N. (2024). BOLALARDA AUTIZM BELGILARI VA TASNIFI. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 4(2), 128-132.
7. Nizamova, M., & Xolboyeva, H. (2024). O'QUVCHILARGA XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM MUHITINI TASHKIL ETISH METODIKASI. Академические исследования в современной науке, 3(10), 49-53..
8. Nizamova, M., & Xolboyeva, H. (2024). OZBEKISTON TALIM TIZIMIDA XORIY TILLAR DARAJASINI OSHIRISHNING INNOVATSION TEXNOLOGIYALARI. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 3(5), 141-144.
9. Ibroximovna, M. S. (2024). FACTORS OF DEVELOPING OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH TO CADETS OF MILITARY

UNIVERSITY. Лучшие интеллектуальные исследования, 15(1), 159-163.

10. Musayeva, S. I. (2024, May). DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE OF CADETS USING INTERACTIVE METHODS. In Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (Vol. 3, No. 5, pp. 276-284).

11. Ibrohimovna, M. S. (2019). TECHNIQUES OF IMPROVING SPEAKING IN ESP CLASSES FOR MILITARY. CONDUCT OF MODERN SCIENCE-2019, 139.

12. Musayeva, S. I. (2024). DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE OF CADETS USING INTERACTIVE METHODS. In Proceedings of International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences (Vol. 3, No. 5, pp. 276-284).

13. Ibroximovna, M. S. (2024). FACTORS OF DEVELOPING OF INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH TO CADETS OF MILITARY UNIVERSITY. Лучшие интеллектуальные исследования, 15(1), 159-163.

14. Mansurova, S. (2024, March). NUTQIDA KAMCHILIGI BOR BOLALAR BILAN ISHLASH USULLARI LOGOPED VA OTA-ONALARNI QIZIQTIRGAN SAVOLLARIGA MUTAXASIS JAVOBI. In Международная конференция академических наук (Vol. 3, No. 3, pp. 35-38).